

Rb Den Haag, 20 februari 2008, BRS v Portal

Station Leidschenveen

OCTROOIRECHT

Nieuwheid

De gedachte een gelaagde ruit zonder meer op de bouwplaats over de gebogen randen van een kozijn te buigen wordt in Glaverbel niet tot uitdrukking gebracht. Glaverbel is dan ook niet als nieuwheidschadelijk aan te merken.

Glaverbel openbaart derhalve een werkwijze waarbij wordt uitgegaan van bestaande vlakke gelaagde ruiten van gehard glas welke koud – bij omgevingstemperatuur - worden gebogen en in die gebogen vorm worden vastgehouden door tijdelijke vasthoudmiddelen. Daarna wordt de gebogen vorm gefixeerd door verwarming van de gelaagde ruit tot een temperatuur waarbij de thermoplastische hechtlaag verweekt. (...). De maatregel waarbij door verwarming van de ruit de gebogen vorm wordt gefixeerd, kan niet goed op een bouwplaats worden uitgevoerd. De ruiten moeten dus tevoren volgens opgegeven specificaties fabrieks-matig worden geproduceerd en in gebogen vorm naar de bouwplaats worden getransporteerd. De gedachte een gelaagde ruit zonder meer op de bouwplaats over de gebogen randen van een kozijn te buigen wordt in Glaverbel niet tot uitdrukking gebracht. Glaverbel is dan ook niet als nieuwheidschadelijk aan te merken.

Niet inventief

Naar oordeel van de rechtbank was niet meer als inventive step aan te merken het inzicht dat een gelaagde glasruit bij omgevingstemperatuur kan worden gebogen zonder te delamineren (...) ten tij-

de van de prioriteitsdatum lag voor de gemiddelde vakman voor de hand dat hij van verwarming kon afzien indien hij de reeds gebogen ruit zou fixeren met de vasthoudmiddelen

Met Glaverbel als uitgangspunt voegt EP 721 hier het inzicht aan toe dat van de verwarming kan worden afgezien indien de gebogen glasruit op andere wijze dan door verwarming wordt gefixeerd. In EP 721 conclusie 1 wordt daartoe voorzien dat de gelaagde ruit op de bouwplaats direct over de vorm van het kozijn wordt gebogen en dat de vasthoudmiddelen (8) blijvend bestemd zijn tot bevestigingsmiddelen ter bevestiging van de gebogen gelaagde ruit aan het kozijn. De vraag is nu of dit inzicht als uitvinderswerkzaamheid kan worden gekwalificeerd. Naar oordeel van de rechtbank was niet meer als inventive step aan te merken het inzicht dat een gelaagde glasruit bij omgevingstemperatuur kan worden gebogen zonder te delamineren. Zoals hierboven over-wogen is dit inzicht in het licht van Glaverbel als de stand van de techniek aan te merken. Naar oordeel van de rechtbank lag ten tijde van de prioriteitsdatum voor de gemiddelde vakman – gegeven voorschreven stand van de techniek – voor de hand dat hij van verwarming kon afzien indien hij de reeds gebogen ruit zou fixeren met de vasthoudmiddelen (8). De vakman waar het hier om gaat is een persoon die een ruime ervaring heeft met het beglazen van bouwwerken. Deze persoon is bekend met de noodzaak van het vastzetten van beglazingen in bouwwerken en de wijze waarop dat kan geschieden. Hij begrijpt dat een naar de stand van de techniek koud gebogen glas-ruit eenvoudig in die gebogen stand kan worden gehouden door toepassing van de onder alle omstandigheden (ook bij vlakke beglazingen) noodzakelijke vasthoudmiddelen en dat het gebogen kozijn het gebogen vlak biedt waarover de ruit kan worden gebogen. De techniek van het koud buigen en vastklemmen van thermisch gehard (niet-gelaagd) glas is de vakman bekend uit EP 468.

PROCESRECHT

Niet-ontvankelijkheid vordering tot vernietiging

Aangezien niet beide octrooihouders in het geding zijn betrokken, dient Portal volgens vaste rechtspraak niet-ontvankelijk te worden verklaard in haar vordering tot vernietiging van het octrooi.

Rechthebbenden tot het octrooi zijn evenwel BRS en Movares tezamen. Aangezien niet beide octrooihouders in het geding zijn betrokken, dient Portal volgens vaste rechtspraak niet-ontvankelijk te worden verklaard in haar vordering tot vernietiging van het octrooi. De vordering in reconventie moet daarom worden afgewezen.

Vindplaatsen:

Rb Den Haag, 20 februari 2008

(Chr.A.J.F.M. Hensen, P.W. van Straalen en R.C.D.E. Hasekamp)

vonnis

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE

Sector civiel recht

zaaknummer / rolnummer: 290869 / HA ZA 07-2133
Vonnis van 20 februari 2008
in de zaak van
de besloten vennootschap
BRS EXCELL GLASS B.V.,
gevestigd te Moerkapelle,
eiseres in conventie,
verweerster in reconventie,
procureur mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt,
advocaat mrs. M.G.R. van Gardingen en M.A.R. Vermunt te Amsterdam,

tegen

1. de vennootschap naar vreemd recht

PORTAL S.A.,

gevestigd te Uden,

2. de besloten vennootschap

BRAKEL/ATMOS B.V.,

gevestigd te Uden,

gedaagden in conventie,

eiseressen in reconventie,

procureur mr. W. Heemskerk,

advocaat mr. S.A. Klos te Amsterdam.

Partijen zullen hierna ook BRS en Portal, in enkelvoud voor beide gedaagden tezamen, genoemd worden. Gedaagden afzonderlijk worden aangeduid als Portal S.A. en Brakel/Atmos

1. De procedure

1.1. De rechtbank heeft kennisgenomen van de volgende stukken:

- De beschikking van de voorzieningenrechter van deze rechtbank van 8 mei 2007;

- het exploit van dagvaarding van 22 mei 2007;

- de akte overlegging producties 1 tot en met 19 van BRS;

- de conclusie van antwoord in conventie en van eis in reconventie, met producties 1 tot en met 17;

- de conclusie van antwoord in reconventie;

- de akte houdende overlegging aanvullende producties 20 tot en met 23 van BRS;

- de akte houdende overlegging producties 17 tot en met 22 van Portal;

- de akte houdende nadere aanvullende producties 24 tot en met 25 van BRS.

1.2. Daags voor de zitting heeft Portal per email nadere stukken overgelegd en verzocht deze als de producties 23 tot en met 35 in geding te mogen brengen.

De voorzitter heeft daarop Portal verzocht haar zienswijze op dit verzoek schriftelijk per email in te zenden en aangekondigd dat ter zitting op het verzoek zal worden gereageerd.

1.3. Ter zitting van 11 januari 2008 heeft Portal haar verzoek gehandhaafd en kort toegelicht. BRS heeft hierop gereageerd en andermaal geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek. De rechtbank heeft vervolgens beslist dat de door Portal overgelegd stukken zullen worden toegelaten als de producties 23 tot en met 35, doch dat Portal zal worden vergund na het pleidooi zich bij akte met betrekking tot de producties 23 tot en met 35 uit te laten. De rechtbank heeft daartoe overwogen dat uitgangspunt dient te zijn het reglement zoals dat is vastgesteld voor de versnelde bodemprocedure in oc-

trooizaken (het Versneld Regime, gepubliceerd op rechtspraak.nl onder Regelingen bij octrooizaken). Dit betekent dat stukken tot uiterlijk 14 dagen voor de zitting kunnen worden overgelegd. Uitzonderingen hierop zijn slechts denkbaar in bijzondere gevallen en met afweging van de belangen van een behoorlijke procesvoering en belangen van proceseconomie. Portal heeft een aannemelijke reden opgegeven waarom zij pas zo laat over de stukken beschikte. Hoewel het om 12 producties gaat is de omvang daarvan niet zeer groot. Zij kunnen naar inhoud en herkomst voor BRS geen grote verrassing zijn. In dit geval heeft BRS zelf voor het versneld regime gekozen en daarmee te kennen gegeven belang te hebben bij een beslissing in het geschil op niet te lange termijn. De niet toelating van de stukken zou leiden tot een schriftelijke voortzetting van de procedure na afloop van de pleidooien, of een uitstel van het pleidooi tot, in dit geval, september 2008. Het belang van Portal om terdege op de stukken te kunnen reageren – het is met name dit belang waar de eis van een behoorlijke procedure op ziet – kan tenslotte worden gewaarborgd door Portal te vergunnen na het pleidooi met betrekking tot deze stukken een akte te nemen.

1.4. Vervolgens hebben partijen hun standpunten aan de hand van pleitnotities doen bepleiten door enerzijds mrs. Van Gardingen en Vermunt en anderzijds mr. Klos. De pleitnotities bevinden zich bij de stukken.

1.5. Tenslotte is bepaald dat BRS haar akte uitlating producties 23 tot en met 35 zal nemen op 13 februari 2008 en is vonnis bepaald op 26 maart 2008. De akte uitlating maakt thans deel uit van het procesdossier. Het vonnis wordt heden bij vervroeging uitgesproken.

2. De feiten en het octrooi

2.1. BRS is actief op het gebied van het ontwerpen, produceren, leveren en monteren van glasconstructies. BRS maakt onder meer gevels en daken van gebogen glas.

2.2. BRS is (mede)houdster van het [Europees octrooi EP 0 910 721 B1 \(hierna; EP 721\)](#) voor een *method for the production of curved glazing* (in het Nederlands vertaald als werkwijze voor het vervaardigen van een gebogen beglazing). De beglazing die wordt gebruikt bij toepassing van de in het octrooi geclaimde werkwijze brengt BRS op de markt onder de (merk)naam BRS FREEFORMGLASS.

2.3. EP 721 is op 8 november 2000 verleend naar aanleiding van een aanvraag ingediend op 8 juli 1997 door Holland Railconsult BV, thans geheten: Movares Nederland BV (hierna: Movares). Het octrooi claimt prioriteit op basis van de Nederlandse octrooiaanvraag NL 1003537 van 8 juli 1996. Movares heeft het octrooi op 21 mei 2003 gedeeltelijk in eigendom overgedragen aan BRS. De akte van overdracht is op 30 juni 2004 ingeschreven in het Nederlandse octrooiregister. Rechthebbenden zijn thans BRS en Movares tezamen. Het octrooi is onder meer van kracht in Nederland.

2.4. Brakel-Atmos en Portal S.A. maken onderdeel uit van de CRH groep, een internationale groep van ondernemingen actief op het gebied van bouwmaterialen. De uiteindelijke moedermaatschappij is de in Ierland ge-

vestigde onderneming CRH plc. Brakel-Atmos houdt zich bezig met de im- en export, groothandel en montage van onder meer beglazingsconstructies. Portal S.A. houdt zich bezig met het leveren en plaatsen van onder meer glaskoepels en glaswanden. CRH Daylight and Ventilation Group is de holdingmaatschappij van Brakel-Atmos en Portal S.A. Sinds begin 2005 zijn Brakel-Atmos en Portal S.A. zusterondernemingen.

2.5. Portal S.A. was in 2005 betrokken bij de bouw van het Randstadrailstation te Leidschenvveen. Het ontwerp hiervan omvat een gebogen glasconstructie en schrijft het gebruik van FREEFORMGLASS voor.

2.6. Gebogen beglazing kan worden aangebracht in de gevel of op het dak van een bouwwerk. Een gebogen ruit kan bestaan uit kunststof, glas of combinaties daarvan. In paragraaf 3 van de beschrijving van het octrooi wordt over de stand van de techniek vermeld dat gebogen ruiten gewoonlijk bestaan uit een geschikte kunststof, zoals polycarbonaat. Dit materiaal is gemakkelijk te buigen en heeft, in vergelijking met glas, als voordeel dat het bij breuk niet in stukken uiteenvalt. Een nadeel van kunststof is echter dat het relatief zachte materiaal na verloop van tijd beschadigd raakt als gevolg van invloeden van buitenaf, zoals erlangs strijkende zandkorrels, waardoor krassen ontstaan die de helderheid en doorzichtigheid van de ruit geleidelijk doen verminderen.

2.7. Gebogen ruiten kunnen ook bestaan uit enkelvoudig glas. In paragraaf 3 van het octrooi wordt over de stand van de techniek beschreven dat het op zichzelf bekend is dat dergelijke glasruiten koud kunnen worden gebogen. Het voordeel van glas is dat het niet zo snel beschadigt als kunststof, maar het levert bij breuk gevaar op voor de zich in de buurt daarvan bevindende personen of zaken. In de beschrijving wordt vermeld dat men dit zou kunnen tegengaan door aan één zijde een folie aan te brengen, maar die zijde is dan weer gevoelig voor krassen.

2.8. In het octrooi wordt als meest nabije stand van de techniek uitgegaan van de [octrooiaanvraag EP 0.282.468 A1](#), hierna [EP 468](#). EP 468 beschrijft de vervaardiging van een gebogen glaspaneel bestaande uit een combinatie ("sandwich") van twee glazen ruiten en een tussenlaag van een transparante plastomere kleefstof. Om deze gebogen glasconstructie te verkrijgen moet de sandwich worden verwarmd op een temperatuur tussen 80°C en 140°C, heet genoeg om de tussenlaag te verweken. Vervolgens wordt het paneel op een cilinderboogvormige mal gelegd en door uitoefening van krachten gebogen overeenkomstig de vorm van de mal. Op de gebogen einden van het paneel wordt een gebogen lijstprofiel aangebracht en op de rechte randen van het paneel een recht lijstprofiel waarna de lijstprofielen tot een omlijsting worden verenigd. Daarna worden de buigkrachten weggenomen en wordt de gebogen beglazing van de mal verwijderd. In paragraaf 4 van EP 721 wordt beschreven dat de nadelen van de in EP 468 beschreven werkwijze zijn dat het duur is en uitsluitend in een fabriek of werkplaats kan worden uitgevoerd en niet op de bouwplaats zelf.

2.9. EP 721 voorziet onder meer in een werkwijze waarbij wordt uitgegaan van vlakke sandwichruiten, bestaande uit twee glasruiten en een tussen de glasruiten geplaatste kunststoffolie, welke koud, dat wil zeggen bij omgevingstemperatuur, zonder verweking van de kunststof laag of -lagen, worden gebogen.

2.10. De conclusies van het octrooi luiden in de oorspronkelijke taal (Engels) als volgt:

1. *Method for the production of curved glazing, wherein the starting material used is a composite pane (1) consisting of a sandwich of at least two flat glass panes (2, 3) and a single or multiple plastic layer (4) positioned between each pair of glass panes, which composite pane is brought into engagement with a curved surface (5) and is then bent until the edge sections of the pane engage on the curved surface (5), and, finally, retaining means (8) are fitted in order to hold the curved composite pane in the curved position, characterised in that the composite pane is curved at ambient temperature without softening of the plastic layer or layers.*

2. *Method according to Claim 1, characterised in that said curved surface (5) forms part of a frame (6) and said retaining means (8) form fixing means for fixing the curved composite pane to the frame.*

3. *Method according to Claim 1 or 2, characterised in that the glass panes consist of tempered or toughened glass.*

2.10. In de onbestreden Nederlandse vertaling luiden de conclusies als volgt:

1. *Werkwijze voor het vervaardigen van een gebogen beglazing, waarbij wordt uitgegaan van een samengestelde ruit (7) bestaande uit een sandwich van tenminste twee vlakke glasruiten (2, 3) en een tussen elk paar glasruiten geplaatste enkel- of meervoudige kunststoflaag (4), welke samengestelde ruit op een gebogen vlak (5) tot aangrijping wordt gebracht en vervolgens wordt gebogen tot de randdelen van de ruit op het gebogen vlak (5) aangrijpen, en tenslotte vasthoudmiddelen (8) worden aangebracht om de gebogen samengestelde ruit in de gebogen stand te handhaven, met het kenmerk, dat de samengestelde ruit bij omgevingstemperatuur zonder verweking van de kunststoflaag of -lagen wordt gebogen.*

2. *Werkwijze volgens conclusie 1, met het kenmerk, dat genoemd gebogen vlak (5) deel uitmaakt van een kozijn (6) en genoemde vasthoudmiddelen (8) bevestigingsmiddelen vormen ter bevestiging van de gebogen samengestelde ruit aan het kozijn.*

3. *Werkwijze volgens conclusie 1 of 2, met het kenmerk, dat de glasruiten uit thermisch versterkt of gehard glas bestaan.*

2.11. Bij het octrooi behoren de volgende figuren:

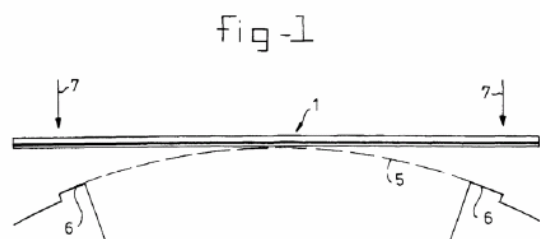

fig-2

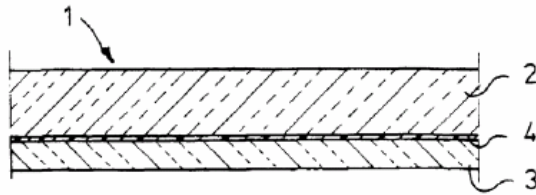
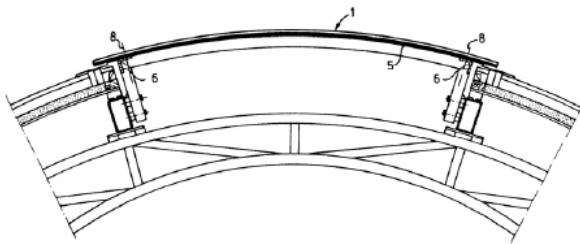

Fig-3

3. Het geschil

3.1. BRS vordert in conventie, kort gezegd, de verklaring voor recht dat Portal door haar betrokkenheid bij de bouw van het Randstadrailstation te Leidschenveen inbreuk heeft gemaakt op EP 721, een verbod op inbreuk op EP 721 en schadevergoeding, een en ander met de gebruikelijke nevenvorderingen, waaronder de veroordeling in de volledige kosten van de procedure.

3.2. Portal vordert in reconventie de vernietiging van het Nederlandse deel van EP 721 en kostenvergoeding.

3.3. Op de stellingen en wren van partijen in conventie en in reconventie wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

In conventie en in reconventie nieuwheid

4.1. Portal betwist de nieuwheid van EP 721 onder verwijzing naar het [Frans octrooi FR 2 676 049 van Glaverbel \(hierna Glaverbel\)](#). Glaverbel heeft de prioriteitsdatum 30 april 1990 en is gepubliceerd op 3 december 1993. Aan dit document wordt gerefereerd als prior art in EP 721. Volgens Portal is Glaverbel door de examiner ten onrechte niet als nieuwheidsaangemerkt.

4.2. Glaverbel heeft de titel Vitrage feuilleté cintré et son procédé de fabrication, in vertaling van de rechtbank: Gelaagde gebogen beglazing en de werkwijze voor de vervaardiging daarvan.

4.3. De examiner heeft over dit en andere geciteerde documenten opgemerkt: *all the remaining prior art citations concern bending of a composite pane assembly, followed by bonding in the bent form through melting the intermediate plastic layer at temperatures significantly above the ambient; these citations provide no suggestion of bending a composite pane (ie. having its constituent layers already bonded) at ambient temperature.* Deze conclusie van de examiner wordt door Portal betwist.

4.4. Portal stelt dat de examiner over het hoofd heeft gezien de werkwijze welke wordt geopenbaard in de beschrijving van Glaverbel, p.7 r.30 en verder. Het betreffende deel luidt als volgt, de alineanummering is aangebracht door de rechtbank:

4.4.1. *Dans un troisième aspect, l'invention se rapporte à un procédé de fabrication d'un vitrage feuilleté cintré comprenant au moins deux feuilles de verre solidarisées entre elles à l'intervention d'une matière adhésive thermoplastique intercalaire, caractérisé en ce qu'on fléchit, de manière élastique, un assemblage feuilleté plan formé des dites feuilles de verre solidarisées entre elles par la dite matière adhésive thermoplastique intercalaire et on le maintient cintré pendant qu'il est soumis à des conditions de température semblables aux conditions de température qui sont nécessaires pour solidariser un tel assemblage sous forme feuilletée.*

4.4.2. *Le procédé selon le troisième aspect de l'invention facilite l'obtention de vitrages feuilletés cintrés sans procédures longues, onéreuses et délicates de bombage et d'assemblage, puisque ces vitrages peuvent ainsi être obtenus aisément au départ de vitrages feuilletés plan classiques fabriqués en série. Dans ce troisième aspect de l'invention, l'assemblage plan sous forme feuilletée peut être réalisé dans une chaîne de fabrication spécialisée pour la fabrication en grande série. Cet aspect de l'invention est particulièrement utile pour fabriquer des vitrages à faible courbure cylindrique.*

4.4.3. *Il est surprenant de chauffer et de fléchir un vitrage feuilleté plan pour former un vitrage cintré, étant donné les risques de délaminage auxquels on aurait pu s'attendre.*

4.4.4. *De préférence, on fléchit, de manière élastique, le dit assemblage en posant son axe central parallèle à la génératrice de la courbure désirée sur un cylindre dont le diamètre correspond sensiblement à la flèche au centre que'on désire donner à l'assemblage fléchi et en appuyant sur les bords parallèles à cet axe central. On obtient ainsi aisément la courbure souhaitée avec un tube dont le diamètre extérieur est égale à la flèche imposée, sans disposer d'un moule onéreux.*

4.4.5. *De préférence, pendant qu'il est soumis aux dites conditions de température, l'assemblage est maintenu cintré selon une courbure plus grande que la courbure finale désirée, par exemple de telle sorte qu'il présente une flèche en son centre supérieure à 1,3 fois la flèche finale désirée pour le vitrage. On peut ainsi accepter un pourcentage substantiel de relaxation de la matière thermoplastique.* 4.4.6. *De préférence, la dite matière adhésive thermoplastique possède un module d'élasticité, mesuré à 100% d'allongement en traction à 20°C et avec une vitesse de traction de 51 cm par minute, égal ou supérieur à 6 MPa et avantageusement supérieur à 15 MPa. Ceci facilite l'ajustement de la courbure requise pour l'assemblage et en réduit son intensité.*

4.5. Deze derde uitvoeringsvorm neemt onmiskenbaar als uitgangsmateriaal een vlakke gelaagde ruit waarbij de ruitdelen onderling verbonden (solidarisées entre elles) zijn door de thermoplastische hechtlaag. In alinea 4.4.2. wordt bevestigd dat wordt begonnen met vlakke

gelaagde ruiten die in serie zijn gemaakt (au depart de vitrages feuilletés plan classiques fabriqués en série).

4.6. De verdere werkwijze behelst het buigen van het uitgangsmateriaal in de gewenste kromming. In alinea 4.4.4 wordt gesuggereerd dit te doen door het materiaal op een tafel te leggen, met op die tafel over een buis met een dikte die gelijk is aan de peilmaat van de gewenste kromming. De gelaagde glasplaat wordt vervolgens tegen de elasticiteit van het materiaal neerwaarts gebogen en aan de zijden parallel aan de buis vastgezet. Terwijl de gelaagde glasplaat in die gebogen vorm wordt gehouden wordt het geheel verwarmd. Na afkoeling ontstaat een permanent gebogen gelaagde ruit.

4.7. De werkwijze van deze derde uitvoeringsvorm blijkt ook uit conclusie 17 van Glaverbel welke luidt als volgt:

17. Procédé de fabrication d'un vitrage feuilleté cintré comprenant au moins deux feuilles de verre solidarisées entre elles à l'intervention d'une matière adhésive thermoplastique intercalaire, caractérisé en ce qu'on fléchit, de manière élastique, un assemblage feuilleté plan formé des dites feuilles de verre solidarisées entre elles par la dite matière adhésive thermoplastique intercalaire et on le maintient cintré pendant qu'il est soumis à des conditions de température semblables aux conditions de température qui sont nécessaires pour solidariser un tel assemblage sous forme feuilletée.

4.8. Glaverbel ziet ook op producten van gehard glas (veiligheidsglas). Dit blijkt uit de beschrijving, p. 1 r. 4-5, alwaar wordt opgemerkt: *Les feuilletés bombés sont couramment utilisés en tant que vitrage de sécurité, notamment sur les véhicules.*

4.9. Glaverbel openbaart derhalve een werkwijze waarbij wordt uitgegaan van bestaande vlakke gelaagde ruiten van gehard glas welke koud – bij omgevingstemperatuur - worden gebogen en in die gebogen vorm worden vastgehouden door tijdelijke vasthoudmiddelen. Daarna wordt de gebogen vorm gefixeerd door verwarming van de gelaagde ruit tot een temperatuur waarbij de thermoplastische hechtlaag verweekt.

4.10. De stelling van Portal, dat Glaverbel wel degelijk het bij omgevingstemperatuur buigen van gelaagd gehard glas openbaart, slaagt derhalve. Een andere vraag is of Glaverbel dan ook nieuwheidschadelijk is. Daarvan is immers eerst sprake indien dit prior art document volledig dezelfde uitvinding zou openbaren als EP 721.

4.11. Conclusie 1 van EP 721 openbaart een werkwijze voor het vervaardigen van gebogen beglazing, waarbij wordt uitgegaan van een gelaagde ruit die bestaat uit een sandwich van twee vlakke glasruiten met daartussen een kunststoflaag. De gelaagde ruit wordt in aangrijping met een gebogen vlak gebracht en in dat vlak gebogen en wordt vervolgens vastgemaakt om de gebogen stand te handhaven waarbij het buigen van de aanvankelijk vlakke ruit plaats vindt bij omgevingstemperatuur en tijdens het buigen geen afzonderlijke maatregel wordt voorzien voor verweking van de thermoplastische hechtlaag.

4.12. In Glaverbel vervullen de vasthoudmiddelen een tijdelijke rol. Zij worden losgemaakt nadat de eerder

gebogen glasruit door het verwarmingsproces is gefixeerd. Glaverbel voert dan ook tot een product dat na buiging blijvend een gebogen vorm heeft. De gebogen vorm is als het ware permanent gefixeerd. Dit heeft ook tot gevolg dat de ruiten volgens Glaverbel worden geprefabriceerd in een daartoe bestemd inrichting waar men over de faciliteiten beschikt om de gebogen en ingeklemde ruit te verwarmen.

4.13. De maatregel waarbij door verwarming van de ruit de gebogen vorm wordt gefixeerd, kan niet goed op een bouwplaats worden uitgevoerd. De ruiten moeten dus tevoren volgens opgegeven specificaties fabrieksmatig worden geproduceerd en in gebogen vorm naar de bouwplaats worden getransporteerd. De gedachte een gelaagde ruit zonder meer op de bouwplaats over de gebogen randen van een kozijn te buigen wordt in Glaverbel niet tot uitdrukking gebracht. Glaverbel is dan ook niet als nieuwheidschadelijk aan te merken.

inventiviteit

4.14. Volgens Portal is EP 721 niet inventief in het licht van [octrooiaanvraag EP 0 282 468](#) hierna [EP 468](#). Deze aanvraag is gepubliceerd op 14 september 1988.

4.15. EP 468 is getiteld *Panneau vitré cintré*, in de Nederlandse vertaling Gebogen van glas voorzien paneel. EP 468 ziet op ruiten van gehard glas die in een gebogen vorm worden gebracht. In de beschrijving, p.3, r.6 e.v., is hierover het volgende gemeld. Onderwerp van de uitvinding is een gebogen van glas voorzien paneel dat een rechthoekige plaat uit thermisch gehard glas bevat, die oorspronkelijk vlak is, die bij koude is gebogen en een gebogen omlijsting die is bestemd om de kromming van genoemde glazen plaat onder dwang in stand te houden, welke omlijsting is gevormd door samenvoeging via een einde van rechte lijstprofielen geplaatst langs de rechte zijden van de glasplaat en gebogen lijstprofielen geplaatst langs de gebogen zijden van de glasplaat, waarbij de randen van de glasplaat zijn opgenomen in een groef die zich bevindt langs het binnenvlak van de omlijsting. Onder "koudbuiging", wordt verstaan een buiging die op een glasplaat wordt uitgevoerd bij een temperatuur die aanzienlijk lager is dan de weektemperatuur van het glas. In de praktijk vindt de buiging plaats bij een temperatuur lager dan 140°C en in het merendeel van de gevallen (als men "enkelvoudig" thermisch gehard glas toepast, dat wil zeggen niet gelaagd glas), wordt deze bewerking uitgevoerd bij omgevingstemperatuur. In een bijzondere uitvoeringsvorm is de glasplaat welke het paneel bevat samengesteld uit gelaagd glas; deze oorspronkelijk vlakke plaat heeft, voor het buigen, een verwarming ondergaan tot een temperatuur die voldoende is om een weekmaking van de tussengevoegde plastomeer te veroorzaken.

4.16. De laatste alinea van het geciteerde deel betreft het buigen van gelaagd glas. Dit buigen dient te geschieden onder verwarming. Deze maatregel is nodig om het plastomeer (de thermoplastische hechtlaag) te verweken. Uit conclusie 17 van EP 468 blijkt dat een temperatuur wordt voorzien hoger dan 80°C en lager dan 140°C. Deze octrooiaanvraag brengt daardoor de oplossing voor de wens op de bouwplaats bij omge-

vingstemperatuur gelaagd glas te buigen niet in zicht. EP 468 is dan ook niet geschikt als uitgangspunt voor een betwisting van de uitvindingshoogte van EP 721.

4.17. Ook EP 468 wordt besproken in EP 721. Er wordt in de beschrijving terecht geconstateerd dat het bij de methode van EP 468 gaat om het buigen onder verhoogde temperatuur waarbij de tussenlaag wordt verweekt. Deze methode is duur en kan uitsluitend in een fabriek of werkplaats en niet op de bouw zelf worden uitgevoerd.

4.18. Naar oordeel van de rechtbank kan Glaverbel wel als uitgangspunt worden genomen bij de beoordeling van de inventiviteit. Glaverbel leert immers dat gelaagd glas bij omgevingstemperatuur gebogen kan worden. Dit is naar de kern het hoofdprobleem dat EP 721 heeft opgelost. De beschrijving van EP 721 stelt immers: *[0005] Met de uitvinding wordt beoogd dit nadeel te vermijden en hiertoe is de in de aanhef aangeduide werkwijze gekenmerkt, doordat de samengestelde ruit bij omgevingstemperatuur zonder verweking van de kunststoflaag of -lagen wordt gebogen.*

[0006] Het koud buigen van vlakke sandwichruiten bestaande uit twee glasruiten en een tussen de glasruiten geplaatste kunststoffolie werd tot nu toe als praktisch ondoenlijk beschouwd, omdat het vooroordeel bestond, dat bij het koud buigen van dergelijke ruiten als gevolg van het verschil in verlenging in oppervlak van beide glasruiten ter plaatse van hun aanraking met de kunststoflaag, delaminatie van de kunststoflaag zou optreden. De verdienste van de uitvinding is dat dit vooroordeel is doorbroken en dat bijvoorbeeld ten behoeve van transparante daken van treinstations door koud buigen volstrekt veilige krasbestendige gebogen beglazingen kunnen worden aangebracht. De werkwijze volgens de uitvinding leidt tot aanzienlijke besparingen en tot uitstekende praktische resultaten. Uiteraard geldt de uitvinding ook voor gevelbeglazingen, beglazingen voor liftkokers en dergelijke.

[0007] De werkwijze volgens de uitvinding is bij uitstek geschikt om op de bouwlocatie te worden uitgevoerd, waarbij genoemd gebogen vlak deel uitmaakt van een kozijn en genoemde vasthoudmiddelen bevestigingsmiddelen vormen ter bevestiging van de gebogen samengestelde ruit aan het kozijn.

[0008] Een niet onaanzienlijk voordeel van gebogen beglazing is dat deze door de buiging een grotere stijfheid en sterkte heeft verkregen.

4.19. Glaverbel heeft ook het genoemde vooroordeel dat gelaagd glas bij buiging zou delamineren terzijde gesteld. In de beschrijving, blz 8, r.10 – 12; hierboven geciteerd in overweging 4.4 onder 4.4.3, wordt uitdrukkelijk vastgesteld dat het, gegeven het te verwachten risico van delaminatie, verrassend was dat een vlakke gelaagde glasruit verwarmd en gebogen kon worden.

4.20. Met Glaverbel als uitgangspunt voegt EP 721 hier het inzicht aan toe dat van de verwarming kan worden afgezien indien de gebogen glasruit op andere wijze dan door verwarming wordt gefixeerd. In EP 721 conclusie 1 wordt daartoe voorzien dat de gelaagde ruit op de bouwplaats direct over de vorm van het kozijn wordt

gebogen en dat de vasthoudmiddelen (8) blijvend bestemd zijn tot bevestigingsmiddelen ter bevestiging van de gebogen gelaagde ruit aan het kozijn. De vraag is nu of dit inzicht als uitvinderswerkzaamheid kan worden gekwalificeerd.

4.21. Naar oordeel van de rechtbank was niet meer als inventieve step aan te merken het inzicht dat een gelaagde glasruit bij omgevingstemperatuur kan worden gebogen zonder te delamineren. Zoals hierboven overwogen is dit inzicht in het licht van Glaverbel als de stand van de techniek aan te merken. Naar oordeel van de rechtbank lag ten tijde van de prioriteitsdatum voor de gemiddelde vakman – gegeven voorschreven stand van de techniek – voor de hand dat hij van verwarming kon afzien indien hij de reeds gebogen ruit zou fixeren met de vasthoudmiddelen (8).

4.22. De vakman waar het hier om gaat is een persoon die een ruime ervaring heeft met het beglazen van bouwwerken. Deze persoon is bekend met de noodzaak van het vastzetten van beglazingen in bouwwerken en de wijze waarop dat kan geschieden. Hij begrijpt dat een naar de stand van de techniek koud gebogen glasruit eenvoudig in die gebogen stand kan worden gehouden door toepassing van de onder alle omstandigheden (ook bij vlakke beglazingen) noodzakelijke vasthoudmiddelen en dat het gebogen kozijn het gebogen vlak biedt waarover de ruit kan worden gebogen. De techniek van het koud buigen en vastklemmen van thermisch gehard (niet-gelaagd) glas is de vakman bekend uit EP 468.

In conventie

4.23. In conventie voert het voorgaande tot de conclusie dat EP 271 voor ongeldig moet worden gehouden wegens gebrek aan inventiviteit. Alle vorderingen van BRS stuiten daarop af en zullen worden afgewezen.

In reconventie

4.24. In reconventie zou het voorgaande in beginsel kunnen leiden tot de vernietiging van het Nederlandse deel van EP 721.

4.25. Rechthebbenden tot het octrooi zijn evenwel BRS en Movares tezamen. Aangezien niet beide octrooihouders in het geding zijn betrokken, dient Portal volgens vaste rechtspraak niet-ontvankelijk te worden verklaard in haar vordering tot vernietiging van het octrooi. De vordering in reconventie moet daarom worden afgewezen.

In conventie en in reconventie

Proceskosten

4.26. Beide partijen hebben vergoeding van de volledige proceskosten in de zin van artikel 1019h Rv gevorderd.

4.27. In conventie is Portal als de in het gelijk gestelde partij aan te merken, in reconventie is zij in het ongelijk gesteld. De rechtbank zal de wederzijds gevorderde en gespecificeerde kosten evenwel vrijwel volledig toerekenen aan de conventie nu niet aannemelijk is dat enerzijds Portal voor haar vordering in reconventie meer of andere kosten heeft gemaakt dan in verband met haar verweer in conventie en anderzijds niet aannemelijk is, dat BRS meer dan een enkel uur heeft geïnvesteerd in haar verweer in reconventie. De recht-

bank zal daaraan recht doen door € 465,56 exclusief BTW in mindering te brengen op de door Portal opgegeven proceskosten welke overigens niet door BRS zijn betwist. BRS zal derhalve worden veroordeeld tot betaling van een bedrag van € 50.000 exclusief BTW aan Portal

5. De beslissing

De rechtbank:

in conventie:

wijst de vorderingen af;

in reconventie:

wijst de vorderingen af;

in conventie en in reconventie:

veroordeelt BRS tot betaling van € 50.000 aan Portal voor de kosten van de procedure.

Dit vonnis is gewezen door mr. Chr.A.J.F.M. Hensen, mr. P.W. van Straalen en mr. R.C.D.E. Hasekamp en in het openbaar uitgesproken op 20 februari 2008, in het bijzijn van de griffier.
